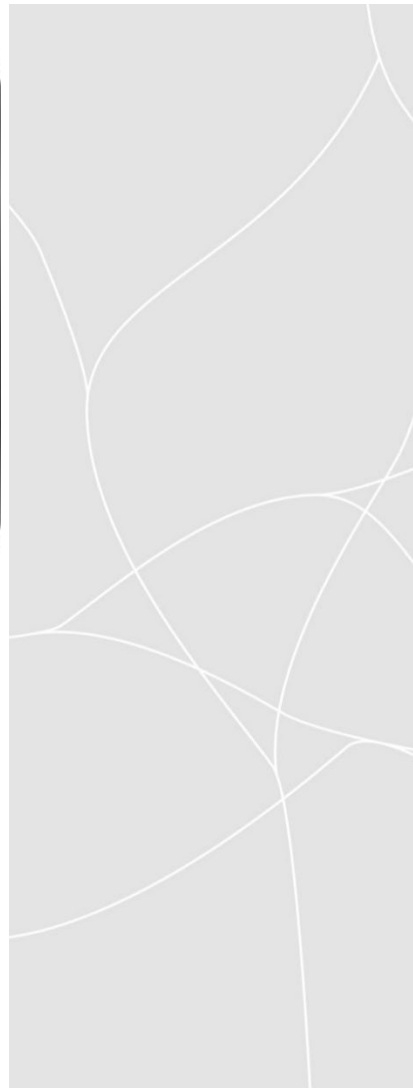
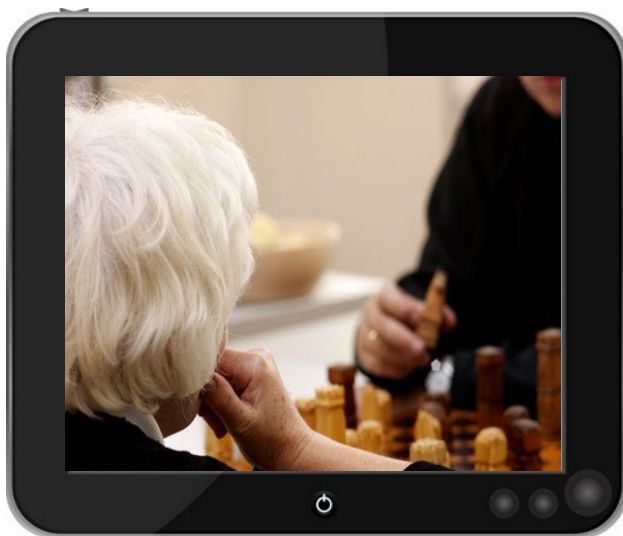

Strategi för digitalisering, välfärdsteknik och e-hälsa

Hälsa- vård och omsorgsnämnden

Malmö stad

Datum: 2018-05-29

Ansvarig: Åke Härstedt, enhetschef

Enhet: Enheten för digitalisering och välfärdsteknik

Sammanfattning

Vision

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ska vara ledande gällande utveckling och användning av digitalisering, välfärdsteknik och e-hälsa inom nämndens verksamhetsområde.

För att uppnå visionen är **strategin**

- att proaktivt möjliggöra för företag och andra innovatörer att utveckla och testa nya lösningar och behovsdrivna innovationer i praktiken, i reell miljö, tillsammans med användare som exempelvis brukare eller medarbetare i vård och omsorg
- att etablera ett systematiskt processorienterat arbetssätt från idé till implementerad lösning och drift i syfte att få ut önskade effekter och ökad digital mognad
- att utgå från både brukarnas och verksamhetens behov av digitala lösningar för ökad kvalitet och service
- att etablera en infrastruktur för digitala tjänster i samklang med digitaliseringen i hela Malmö stad
- att profilera förvaltningen som föregångare inom området för välfärdsteknologi och e-hälsa genom professionens utveckling inom digitalisering.

Förvaltningen får därför i uppdrag att arbeta med följande områden:

- **framtidens välfärd**
  - ny och innovativ välfärdsteknik som skapar trygghet och möjligheten till självständighet för den enskilde.
- **trygghet och självständighet**
  - digitala tillsyner, internlarm och digital målbild för framtidens boende.
  - läkemedelsavvikelser.
  - fallförebyggande och avhjälpande vid fall

- **brukaren i centrum**
  - välfärdsteknik som motverkar social isolering, skapar meningsfull tillvaro och stimulans samt motverkar kognitiv nedsättning.
  - utveckla teamarbetet kring brukaren.
- **attraktiv arbetsgivare**
  - mobilitet (nyckelfritt, dokumentation, schema, mina planer)
  - e-hälsa
  - e-lärande
  - utveckla väl sammanhållen och genomtänkt digitala lösning för infrastruktur och plattform.

Förvaltningen ska också aktivt arbeta med testbed och utveckla den till en gemensam plattform för förvaltningen med fokus på utveckling av välfärdsteknik och e-hälsa avseende digitalisering i tidiga faser.

Inledning

Syfte

Syftet med denna strategi är att rikta in arbetet med digitalisering, välfärdsteknik och e-hälsa på ett sådant sätt att hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen är rustad för nuvarande och kommande utmaningar inom sitt uppdrag. Vilka utmaningarna är framgår av beskrivningen i avsnittet bakgrund.

Ett annat syfte med denna strategi är att förankra arbetet inom och utom förvaltningen samt vara grund för den kommunikation som behövs för att tydliggöra riktningen.

Mål

Målet är att strategin ska kunna ligga till grund för förvaltningens fortsatta arbete för hur frågorna kring digitalisering, välfärdsteknik och e-hälsa ska hanteras, utvecklas och realiserar på kort, medellång och lång sikt.

Omfattning och definitioner

Dokumentet omfattar digitalisering, välfärdsteknik och e-hälsa i enlighet med de definitioner som finns. Underlag och metoder för framtagning av detta dokument samt källhänvisningar och ordförklaringar framgår av bilaga 1. Nedan följer definitioner för digitalisering, välfärdsteknik och e-hälsa.

Digitalisering

Digitalisering av information:

Innebär att analog information omvandlas till digital form, att till exempel ta innehållet i en folder och publicera på en webbsida. Jämför utvecklingen av fotografering från film till digitala bilder.

Digitalisering av samhället:

Innebär att den nya digitala tekniken gör att människor, organisationer och saker kan kommunicera och agera med varandra och sin omgivning på helt nya sätt. Här blir digitalisering ett samlingsbegrepp för många olika yttringar och omfattar till exempel e-samhälle, e-hälsa och välfärdsteknik.

Digitalisering ska därför ses som en integrerad del av verksamhetens utvecklings- eller förändringsarbete.

Välfärdsteknik:

Välfärdsteknik är digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning.

E-hälsa:

E-hälsa är att använda digitala verktyg och utbyta information digitalt för att uppnå och bibehålla hälsa. Hälsa definieras som fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, och inte endast frånvaro av sjukdom eller skada.

Bakgrund

Liksom stora delar av den industrialiserade världen, står Sverige inför en samhällsutmaning när det gäller att skapa goda livsvillkor för äldre invånare. I en nära framtid kommer antalet invånare över 80 år att öka kraftigt och därmed också efterfrågan på vård och omsorg. Tillgången till arbetskraft och skatteunderlag kommer emellertid inte att öka i motsvarande grad enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). En ökad digitalisering av vård och

omsorg, bland annat i form av ökad användning av välfärdsteknik, är ett av flera sätt att möta den utmaningen.

Agenda 2030 med de globala målen för en hållbar utveckling har utvecklats av FN och ingår i Malmö stads arbete. Detta område med utveckling av välfärdsteknik och e-hälsa anknyter till mål 9 och 10 i Agenda 2030. Mål 9 handlar om att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation. Mål 10 handlar om att minska ojämlikheten inom och mellan länder. Delmål 10.2 är att möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet. Hållbar utveckling handlar om att ekonomiska, miljömässiga och sociala frågor måste vara i balans till kommande generationer.

Regeringen har utvecklat en Vision e-hälsa 2025 som innebär att år 2025 ska Sverige vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd samt utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet.

Regeringen och SKL har, utifrån visionen, undertecknat en gemensam avsiktsförklaring med syfte att samverka för att skapa en offentlig förvaltning som möter upp mot privatpersoners, organisationers och företags förväntningar i ett allt mer digitaliserat samhälle. Avsiktsförklaringen slår fast att för att skapa en samverkande och innovativ offentlig förvaltning måste den digitala förnyelsen prioriteras på allvar. En viktig princip för att nå dessa förväntningar är att offentlig sektor måste övergå till att tänka digitalt först, det vill säga att prioritera digital service i första hand och erbjuda personlig service där det behövs. SKL har en digitaliseringsstrategi i tre punkter som säger:

- en enklare vardag för privatpersoner och företag
- smartare och öppnare förvaltning stödjer innovation och delaktighet
- högre kvalitet och effektivitet i verksamheten.

När hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen bildades den 1 maj 2017 pekade kommunfullmäktige ut välfärdsteknik och e-hälsa som viktiga områden för nämndens uppdrag. Detta fördes in i nämndens reglemente enligt följande:

22 §

VÄLFÄRDSTEKNOLOGI, E-HÄLSA OCH VERKSAMHETSSYSTEM

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ansvarar för att utveckla välfärdsteknologi inom nämndens verksamhetsområde.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ansvarar för e-hälsa inom sitt verksamhetsområde.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden äger och förvaltar de system inom sin verksamhet som inte funktionsstödsnämnden har ett ansvar för.

Strategin är tydligt kopplad till Malmö stads kommunfullmäktigemål för 2018. Malmö stads målområde 1 om en ung, global och modern stad berör digitalisering. Inom detta målområde ingår arbetet med att digitalisera Malmö stads verksamheter i syfte att erbjuda Malmöborna bättre och smartare samhällsservice och välfärd.

Malmö stads digitaliseringsmål

I programmet för Malmö stads digitalisering 2017-2022 som drivs av stadskontoret och benämns ”Det digitala Malmö” framgår följande fyra övergripande mål:

1. Stärkt demokrati och ökad inkludering
2. Mer ändamålsenlig och tillgänglig service
3. Ökat samspel i staden
4. Ökad verkan i samhällsservicen.

Malmö stads fokusområden

För att uppnå målen har Malmö stad valt ut fyra stycken fokusområden.

Fokusområdet **välfärdsutmaningar och sociala innovationer** ska vara en arena för arbetet med att öka innovationstakten och med att förstå och ta tillvara på digitaliseringens möjligheter i komplexa samhällsutmaningar.

Fokusområdet **det digitala mötet** ska vara en arena för arbetet med sammanhang där det utbyts information, ärenden uträttas och kommunikation sker i realtid med kommunens företrädare och andra. Digitaliseringen

förändrar förutsättningarna för hur service bedrivs. Malmö stad ska använda digitaliseringen för att aktivt ompröva etablerade arbetssätt samt omskapa och förnya samhällsservicen.

Fokusområdet **den smarta staden** ska vara en arena för arbetet att med en ökad digitalisering i stadens fysiska rum möjliggöra ett ökat samspel mellan teknik, platser och människor.

Fokusområdet **framtidens arbetsplats** ska vara en arena för arbetet som rör den digitala arbetsmiljön och hur digitaliseringen påverkar arbetssätt och behov av kompetenser.

Hälsa, vård och omsorgs fokusområden

Här presenteras de fyra områden som ingår i hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningens strategi för digitalisering, välfärdsteknik och e-hälsa. Det är områden som ger förvaltningen förutsättningar att driva digitaliseringen för att utveckla och effektivisera verksamheten samt ge stöd till målgrupperna. Dessa fyra områden speglar Det digitala Malmö fokusområden som kommer att vara arenor för stadens digitaliseringsarbete. Dessa områden täcker in alla delar av förvaltningens verksamhet. På så sätt säkerställs att digitalisering också kan bli en integrerad del av all verksamhetsutveckling i enlighet med ”Det digitala Malmö”.

Här följer en tolkning av ”Det digitala Malmö” fokusområden utifrån förvaltningens förutsättningar och uppdrag med exempel önskade effekter genom det digitala arbetet.

Det digitala Malmö	Vad innebär detta i den digitala hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen?
Välfärdsutmaningar och sociala innovationer	Framtidens välfärd Innovativ välfärdsteknik med nya lösningar, effektiv utvecklingsprocess och behovsdriven testbed
Den smarta staden	Trygghet och självständighet Ökad trygghet och självständighet i hemmet, på våra boenden samt i stadsmiljön, utveckling av digital infrastruktur för ökad service.
Det digitala mötet	Brukaren i centrum

Det digitala Malmö	Vad innebär detta i den digitala hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen?
	Verksamheterna är öppna för social och digital inkludering. Underlätta samarbetet inom/mellan professionen och med anhöriga där brukaren är i centrum.
Framtidens arbetsplats	Attraktiv arbetsgivare Smartare arbetssätt och mobilitet, ökad digital mognad, systematiskt införande av välfärdsteknik

Nuläget

Under hösten 2017 utfördes en inventering över vilka lösningar som provats, förkastats och införts inom vård och omsorg i de dåvarande stadsområdesförvaltningarna. Många projekt har skett i mindre skala och på lokala initiativ. Ibland inom egen budget och ibland genom extern finansiering (stimulansmedel eller motsvarande). Vissa projekt var gemensamma eller hanterades i den dåvarande vård- och omsorgschefsgruppen. Andra har drivits inom ramen för Larmcentralens uppdrag. I jämförelse med andra kommuner, enligt skattning gjord i verktyget LIKA, ligger Malmö stad någonstans i mitten när det kommer till utvecklade och införda tjänster. Listan nedan är inte komplett men visar på att en hel del utvecklingsarbete har pågått. Detta behöver fångas upp i det fortsatta arbetet.

Infört helt eller i delar av verksamheten:

- SVPL via videosamtal
- larmmatta på särskilt boende
- digital tillsyn på natten
- trygghetslarm med
- rökdetektor
- dörrlarm
- IR-detektor
- medicindosett
- ljudförstärkare

- surfplatta - i syfte att öka välbefinnande genom att lyssna på musik spela spel och använda sig av gatuvy, titta på gamla bilder och på filmer
- appar och dataspel till surfplattor
- hotellås
- docka med musikenhet
- appar i mobil
- bokningssystem till vikariebanken
- mobilsurf - träningsprogram till brukare
- Wii – datorspel
- digitala säkerhetsskåp för nycklar

På gång, under idéfas, testfas eller införande:

- videosamtal med surfplatta
- mobilitet i hemtjänst, digitala nycklar och dokumentation
- fallstudie med test av fallarm och sensor för att förebygga fall
- välfärdsbredband
- trygghetslarm via telefon
- hub och driftplattform för välfärdsteknologi
- ny utrustning för nödsändare med eftersöksfunktion
- mobilt trygghetslarm
- matinköp via nätet

Provade lösningar men ej införda:

- mobil videorobot
- rökvarnare kopplat till varje biståndsbeviljat trygghetslarm
- bike, cykel med 180 graders panorering

Viktiga framgångsfaktorer

Dessa parametrar och principer har identifierats som viktiga för fortsatt arbete och ska i tillämpliga delar följas för att nå framgång:

- Tänk digitalisering först, i samband med verksamhets- och metodutveckling.
- Förstärka kompetensen hos metod- och verksamhetsutvecklare inom den egna organisationen med avseende på välfärdsteknik och e-hälsa.
- Arbeta främst med utmaningar inom beslutande och verkställande delar av organisationen där brukarnyttan och verksamheten är i fokus.
- Prioritera insatser där digitalisering ger störst förväntad effekt.
- Sätt behovet i centrum.
- Gränsöverskridande och medskapande av brukare, anhöriga och medarbetare.
- Skapa värden på nytt sätt genom att identifiera nya behov/lösningar.
- Bygg in möjligheter till framtida systemintegration och skapa ett digitalt ekosystem.
- Digitalisering finansieras inom den egna nämnden med ett aktivt sökande efter externa bidrag till den egna digitala verksamhetsutvecklingen och brukares välfärdsteknik samt e-hälsa.
- Innan förvaltningsgemensam, fullskalig digitalisering initieras ska ansvar för förvaltning, drift och finansiering säkerställas (affärsmodell).
- Överväg alltid att använda innovationsupphandling när teknik och systemlösningar inte är givna på förhand.

Risker med digitalisering

Det finns en del utmaningar och risker som behöver särskild uppmärksamhet i samband med att digitalisera verksamheten och införa välfärdsteknik samt e-hälsa. Här följer ett viktigt urval av risker och lämpliga metoder för att motverka sannolikheten att de inträffar och eller konsekvenserna om de uppstår.

- Digitaliseringsprojekt och digitala system betraktas som mål i sig och inte som medel för att uppnå verksamhetsmål. Vilket behöver tydliggöras i all kommunikation kring kommande projekt och verksamhetsutveckling.
- Fokusering på kostnader i stället för verksamhetsnytta. I en starkt budgetstyrd verksamhet finns en sådan fälla som behöver bevakas och följas upp.
- Svårigheter att definiera och utvärdera digitalt relaterad verksamhetsnytta vilket leder till att vissa beslut behöver kännetecknas av visst risktagande.
- Gapet mellan verksamhetsledning och IT-ledning, samt verksamhetsutveckling och digital utveckling behöver följas och justeras vid behov.
- Digitaliseringsstrategier som är otydliga eller inte alls relaterade till verksamhetsstrategier och mål. Även ett internt motstånd mot digitalisering kan förekomma. Detta är en vanlig fälla som denna strategi har som mål att motverka.
- Svårigheter att skapa ändamålsenliga arkitekturer som hanterar komplexitet, möjliggör förändringsbarhet och som balanserar olika motstridiga faktorer. Malmö stad har en komplex verksamhet, storlek och system så det behövs en bra karta för att visualisera alla delar.
- Komplexiteten i verksamhet, digitaliseringsprojekt, digitala strukturer och den befintliga IT-miljön försvårar överblick och styrbarhet. Vilket kan motverkas genom ett nära samarbete med övriga socialförvaltningar och IT.
- Risken finns för en stor projekttrötthet. Organisationen kan tröttna på att det återigen kommer projekt eller IT-system som sägs lösa alla verksamhetens problem. Här finns ett stort behov av kommunikation av visioner, mål och respektive verksamhetsutvecklingsdel löpande.

Vision

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ska vara ledande gällande utveckling och användning av digitalisering, välfärdsteknik och e-hälsa inom nämndens verksamhetsområde.

Strategi

Förvaltningen ska sträva efter att uppfylla visionen genom:

- att proaktivt möjliggöra för företag och andra innovatörer att utveckla och testa nya lösningar och behovsdrivna innovationer i praktiken, i reell miljö, tillsammans med användare som exempelvis brukare eller medarbetare i vård och omsorg
- att etablera ett systematiskt processorienterat arbetssätt från idé till implementerad lösning och drift i syfte att få ut önskade effekter och ökad digital mognad
- att utgå från både brukarnas och verksamhetens behov av digitala lösningar för ökad kvalitet och service
- att etablera en infrastruktur för digitala tjänster i samklang med digitaliseringen i hela Malmö stad
- att profilera förvaltningen som föregångare inom området för välfärdsteknologi och e-hälsa genom professionens utveckling inom digitalisering.

Vägval/överväganden

Digitalisering är en nödvändighet för att kunna möta dagens och framtidens behov. Malmö stad har ett ambitiöst program för att digitalisera staden och här har hälsa-, vård- och omsorgsnämnden en viktig roll med tanke på hur stor andel av stadens verksamhet som finns inom förvaltningen.

Utifrån att Malmö stads hälsa-, vård- och omsorgsförvaltning ligger någonstans i mitten, i jämförelse med andra kommuner, när det gäller utvecklingen och införandet av välfärdsteknik och e-hälsa så behövs det en fokusering och kraftsamling mot en gemensam vision och gemensamma mål. Med den nya organisationen finns bättre förutsättningar till en sammanhållen och fokuserad utveckling.

Mätningen av effekter och nytta i efterhand är av stor vikt för att skapa ett lärande kring vad som ger det bästa utfallet för nämndens målgrupper. Det är en svårighet och osäkerhet att i förväg se i vilken proportion som effekterna kan räknas hem. Inte bara ekonomiska effekter utan i exempelvis brukarnöjdhet. Omedelbara effekter av gjorda insatser och snabba påvisbara resultat kommer bara kunna hittas i undantagsfall. Därför krävs det ett visst

mått av mod att gå in i digitalisering när verksamheten ska utvecklas eller brukaren ska få sitt behov tillgodosatt. Arbetet med digitalisering kan med fördel lyftas in i balanserat styrkort under innovationer. Digitalisering är en viktig framgångsfaktor i sammanhanget.

Centraliserat kontra decentraliserat arbetssätt behöver avvägas från fall till fall. Många gånger ska utvecklingen drivas så nära användarna som möjligt och av engagerade medarbetare och med ett stöd från centrala specialistfunktioner. I andra fall när komplexiteten är större kan utvecklingen med fördel drivas från centralt håll men med fortsatt stor medverkan från användarna. Små och lokala initiativ bör vara tillåtna men det ska finnas en informationsplikt till avdelningen för strategisk utveckling.

En allt för omfattande strategi och plan kräver stora resurser och ger en stor belastning på organisationen. Det kan också innebära att ett större antal projekt och tillämpningar inte realiserar fullt ut. Därför behövs en sortering utifrån behoven och att de mest prioriterade områdena drivs framåt. Mindre projekt som ger nytta i någon del av organisationen kan, om det är möjligt inom ramen för den egna budgeten, bedriva digitalt utvecklingsarbete, här är det av stort värde att avdelningen för strategisk utveckling hålls informerad om initiativet.

Att anta en försiktig strategi och bara arbeta med beprövade lösningar kommer inte att uppfylla den vision som finns angiven. Det är en tryggare väg och satsningarna är mer förutsägbara baserat på erfarenheten från andra kommuner. Effekter kring Malmö stads övergripande mål med digitalisering riskerar att till stor del utebli. Vidare kommer omvärlden att ställa krav på funktioner och tjänster som andra kommuner har men inte Malmö stad och här tappar man i image och nytta för brukarna, deras anhöriga och verksamheten. Dessutom kan det bli ”för lite, för sent” när omsorgsbehovet hos Malmöborna ökar enligt upprättade befolkningsprognoser.

Uppdrag till förvaltningen

Följande områden är prioriterade utifrån utmaningar som finns och som har en betydande förbättringspotential samt där digitalisering kan göra en positiv skillnad i organisationen och för nämndens målgrupper. Rubrikerna är hänförliga till ovanstående uttolkning av Malmö stads fokusområden för digitalisering.

- **Framtidens välfärd (välfärdsutmaningar och sociala innovationer)**
  - ny och innovativ välfärdsteknik som skapar trygghet och möjligheter till självständighet för den enskilde.
- **Trygghet och självständighet (den smarta staden)**
  - digitala tillsyner, internlarm och digital målbild för framtidens boende.
  - läkemedelsavvikelser.
  - fallförebyggande och avhjälpande vid fall.
- **Brukaren i centrum (det digitala mötet)**
  - välfärdsteknik som motverkar social isolering, skapar meningsfull tillvaro och stimulans samt motverkar kognitiv nedsättning
  - utveckla teamarbetet kring brukaren.
- **Attraktiv arbetsgivare (framtidens arbetsplats)**
  - mobilitet (nyckelfritt, dokumentation, schema, mina planer)
  - e-hälsa.
  - e-lärande.
  - utveckla väl sammanhållen och genomtänkt digital lösning för infrastruktur och plattform.

Förvaltningen ska också aktivt arbeta med testbedsverksamhet och utveckla en gemensam plattform för förvaltningen med fokus på utveckling av välfärdsteknik och e-hälsa avseende digitalisering i tidiga faser.

Tidsaspekten i nedanstående tabell är på kort, medellång och lång sikt. Någon exakt tidplan är inte fastställd. Tidplanen utvecklas inom respektive delområde. Desto längre tidshorisonten är desto mer osäkert är bedömningen om vilka tjänster som faktiskt kommer att implementeras. Detta bör omprövas i samband med verksamhetsplaneringen årligen. Vissa tjänster kommer inte att införas eftersom det sker avvägningar mellan behov, nytta och kostnader löpande. Andra lösningar kan föras in när nya och andra prioriterade behov identifieras. Här följer en nedbrytning av de strategiska områden som identifierats.

Prioriterat område	På kort sikt	Medellång sikt	Lång sikt	Anmärkning
<i>Mobilitet</i>	Fullskalig utrullning av smarta mobiler	Införande av möjlighet till mobil dokumentation och digitala läs	Utveckla den mobila plattformen för fler tjänster	Främst för hemtjänst och distriktssköterskor och rehab
<i>Särskilt boende</i>	Utbyte av vissa interna trygghetslarm	Digital tillsyn i korridorer och rum. Utvecklad målbild och piloter.	Digitalisering av alla särskilda boenden	Ev. nya biståndsbeviljade boendeformer. Avser vårdboenden och gruppboenden.
<i>Läkemedelsavvikelser</i>	Analys och målbild	Prov och försök, piloter	Fullskaligt införande	Ordinärt boende, särskilt boende och Hälsa och förebyggande
<i>Fallförebyggande och avhjälpande</i>	Prov och försök, piloter	Målbild och implementeringsplaner	Fullskaligt införande av olika lösningar	Nära samarbete med rehab
<i>E-hälsa och teamarbete</i>	Identifiera behoven och skapa målbild	Utveckla lösningar för egenvård och kommunal sjukvård, rehab och regionens sjukvård. Prov och försök.	Piloter, implementera lösningar i större skala	Mest sjuka äldre och tillfällig svikt i hemmet. Utveckling i samklang med Region Skåne
<i>E-lärande</i>	Utveckla kursutbudet på kommande plattform	Förstudie kring framtidens e-lärande	Fullskaligt införande	I samarbete med funktionsstödsförvaltningen (systemägare)

Prioriterat område		På kort sikt	Medellång sikt	Lång sikt	Anmärkning
Välfärds teknik	<i>Infrastruktur och plattform (ex wifi)</i>	Framtagning av kravspecifikation	Implementering och utrullning	Drift och tjänsteutveckling	Främst brukare inom ordinärt boende, ev. koordineras med målbild särskilt boende
	<i>Tjänsteutveckling</i>	Målbild framtidens tjänster inom ordinärt boende	Prov och försök, tester och piloter	Fullskaligt införande	Omvärldsbevakning och analys
	<i>Skapa trygghet</i>	Digital tillsyn utökas inom ordinärt boende och särskilda boenden	Mobilt trygghetslarm prov och försök, pilot	Målbild för framtida tjänster med hemautomation, virtuella anslagstavlor	Baserat på behovsanalyser och medverkan med medarbetare och målgruppen
	<i>Självständighet</i>	Prov och försök rörande området hygien	Digitalt minne, påminnelser	Stöd och hjälp med robotar, prov och försök	Både ordinärt och särskilt boende
	<i>Motverka social isolering och skapa meningsfull tillvaro</i>	Utveckla mötesplatserna. Digital målbild. Strukturerat arbetssätt med översättningsverktyg	Bildkommunikation brukare-brukare, anhöriga, medarbetare, utveckla digitala relationer	Ex: Digitala fotoarkiv från hembygd i grupp/enskilt, digitala media	Åtgärder för digitalt utanförskap.
	<i>Motverka kognitiv nedsättning och stimulans</i>	Bredda nyttjandet av spel	Prov och försök med sällskapsrobotar, virtuell verklighet	Fullskaligt införande	

Ekonomi

Förvaltningen utvecklar hur arbetet ska bedrivas och avsätter resurser som är avsedda för att förstärka den digitala kompetensen och personella resurser för att arbeta inom området och driva föreslagna områden framåt.

Investeringar och kostnader i de olika genomförandeprojekten hanteras i den normala budgetprocessen. En beredskap för att söka externa medel bör finnas. I nedanstående tabell finns en prognos över hur förstärkningen bör utvecklas med roller för att uppfylla ovanstående vision och strategi. Beskrivna roller kan återfinnas i flera delar inom förvaltningen och behöver nödvändigtvis inte tillhöra avdelningen för strategisk utveckling.

Roll	Anmärkning
Handläggare Testbed och digital metodutveckling	Ansvarig för testbed samt kvalitetssäkring av införandeprocessen.
Projektledare införande infrastruktur/integration	Sammanhållande av digitala lösningar.
Projektledare digital målbild särskilt boende	Införandet av kommande lösningar i våra särskilda boenden.
Projektledare mobilitet ordinärt boende	Införandet av kommande lösningar främst för mobilitet.
Verksamhet och metodutvecklare (digital)	Verksamhetsförändring där digitalisering är en större del, kan finnas på flera avdelningar.
Utbildare digitalisering	Utbildningsupplägg för olika digitala lösningar och genomförande av utbildning.
IT-samordnare/systemförvaltare	Påbyggnad av befintlig IT-samordning för logistik, förebyggande och avhjälpande underhåll av införda lösningar inkl. förvaltning av digitala lösningar som är specifika för hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen.
Handläggare Informationssäkerhet	Den ökande digitaliseringen kräver ökat fokus på dessa frågor under utvecklingsfaser men också i driftsfas.

Roll	Anmärkning
Lokala engagerade ambassadörer	Medel motsvarande en halvtid som kompensation till verksamheten för t ex vikarier. Ca 600 timmar per år.

Finansiering och utveckling av tjänsterna kan ske genom till exempel kompetensutveckling av befintliga medarbetare, nya kravprofiler i samband med nyrekrytering vid avgångar samt konvertering av tjänster som ett resultat av synergieffekter från omorganisationen. Det vill säga att resurser omfördelas inom befintlig personalbudget i förvaltningen. Här följer en uppskattning av resursbehovet och som utvärderas årligen i samband med normal budgetberedning.

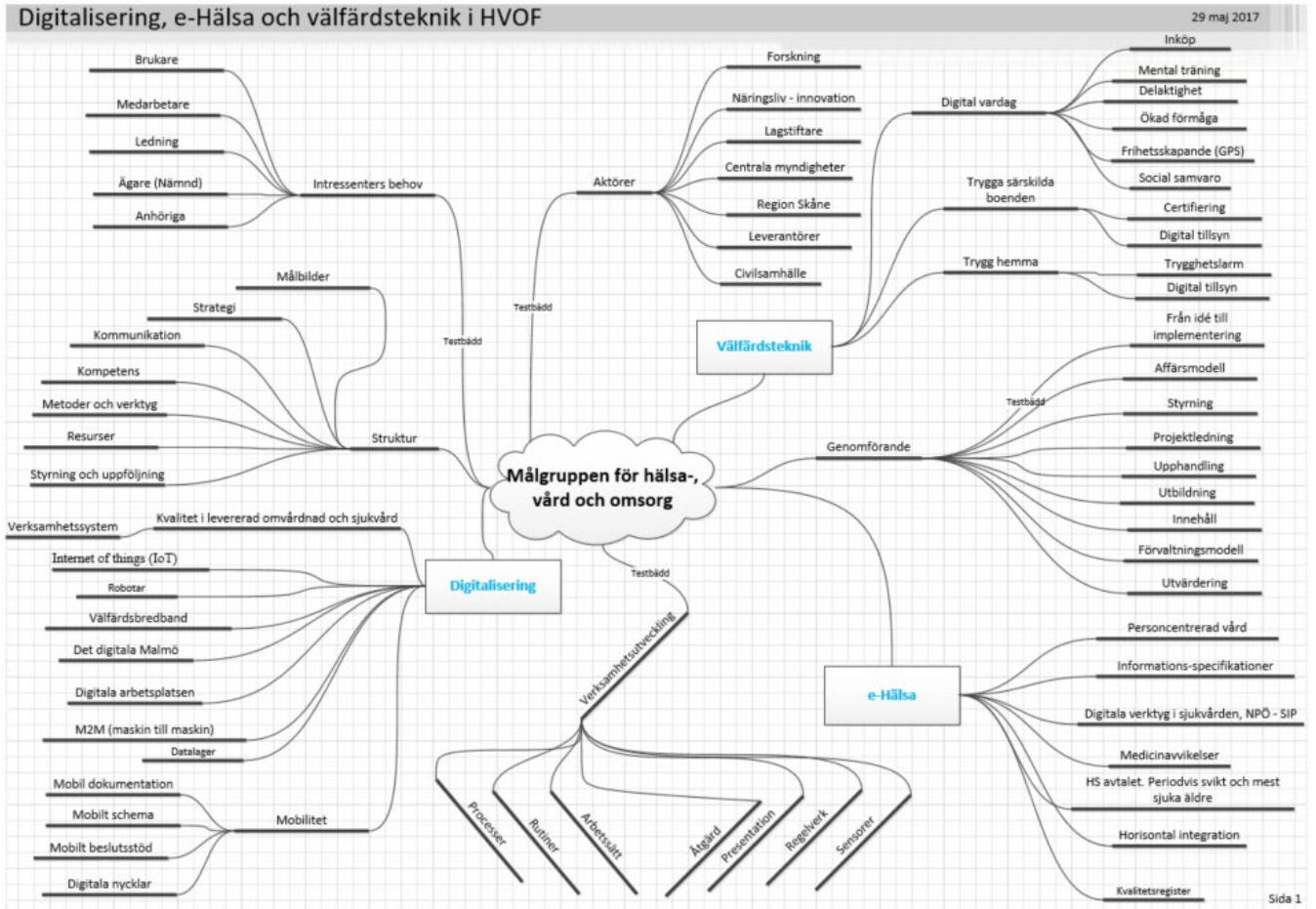
Resurser	Nuläget	2019	2020	2021	2022	2023
Medarbetare (årsarbetare)	7	12	14	16	18	18
Personalbudget (genom omfördelning i befintlig organisation (tkr))		5 000	7 000	9 000	11 000	11 000
Prov, försök, konsulter m.m. (tkr)	500	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

Uppföljning

Strategin följs upp genom att nämnden får en muntlig draging av arbetet en gång per år. Eventuella ärenden som föräns av strategin, exempelvis principbeslut eller större upphandlingar, hanteras som vanligt genom besluts- eller informationsärenden i nämnden.

Bilaga 1: Kunskapsöversikt och underlag

Som underlag för detta dokument har ett antal verktyg och källor utnyttjats och finns redovisade i denna bilaga. Området är omfattande och här följer ett försök att visualisera detta med en karta.

Figur 1. Karta över området digitalisering, välfärdsteknik och e-hälsa

För att komma fram till vision och strategi så har ett antal analyser genomförts som framgår nedan.

SWOT

SWOT-analys (namnet SWOT kommer från orden "Strengths", "Weaknesses", "Opportunities" och "Threats") är ett företagsekonomiskt planeringshjälpmedel där man försöker finna styrkor, svagheter, möjligheter och hot vid en strategisk översyn.

Ett av huvudsyftena med en SWOT-analys är att genom granskning av styrkor, svagheter, hot och möjligheter i den redan befintliga strategin värdera de starka och svaga sidorna. I detta tydliggörs påverkan från organisationens omvärld och man kan identifiera möjligheter att hantera omvärldens ständiga förändringskrav.

Styrkor (S)

- Bred kompetens
- Fackförvaltning ger också helhet
- Strategisk styrning och ledning
- Operativ styrning underlättar införande
- Fokus och underlag för prioritering
- Storlek ger muskler...
- Inkluderat Hälsa och förebyggande
- Gemensamma avtal
- Expertkunskap, specialisering
- Politisk styrning, reglemente

Svagheter (W)

- Stor förvaltning, många användare
- Många brukare och anhängiga
- Hierarkis organisation, medarbetaransvaret
- Tröghet i följsamheten till teknikutveckling
- Blandad IT mognad ofta låg
- Bristande strukturer, roller
- Ovana i projektstyrning, timing och ledning
- Utbildning och implementering
- Pågående omorganisation
- Spretighet i befintliga lösningar

- Fragmenterad utveckling, eldsjälar
- Strikta regelverk som kan bromsa utveckling

Möjligheter (O)

- Enklare samverkan med övriga förvaltningar och externa aktörer, en ingång
- Enklare att införa gemensamma processer och rutiner
- Gemensam organisationskultur (öppenhet för att testa, våga prova, tillit för att släppa in brukare/medskapande)
- Stor kund och påverka tekniska lösningar
- Gemensam kommunikationsavdelning
- Individanpassade lösningar, nya behov/nya lösningar
- Snabb utveckling inom digitalisering

Hot (T)

- Sårbarhet nyckelkompetens och resursbrist.
- Brister i kompetens och resurser i framtiden.
- Politiska förändringar
- Snabba förändringar i samhället
- Brist i samverkan, missade möjligheter, relationer försvinner
- Kommande generationer med högre krav
- Komplexa juridiska frågor, ändring i lagstiftningar

Intressenter

Analysen av intressenter till hälsa-, vård- och omsorgsnämnden redovisas i punktform och där framgår i stort vad dessa kan bidra med till oss och vad de har för värden av att ha en relation med oss.

- Media
  - Omvärldsbevakning, trender, marknadsföring, granskningar

- Kunskap, inblick
- Högskola/universitet (forskning)
  - Kunskap, metoder, omvärldsanalys, innovatör
  - Underlag till forskning, empiri, samarbete och partnerskap
- Staten (Vinnova, myndigheter, departement)
  - Finansiering, direktiv, kunskap, nätverk
  - Resultat, samarbete, kunskap
- Företag och innovatörer
  - Kunskap, metoder, omvärldsanalys, innovatör, finansiering, risker
  - Tillgång till HVO, likvida medel, bidrag till processer och bidrag till produktutveckling
- Fackliga organisationer
  - Bevakar medlemmars intressen, beslutsunderlag, riskbedömningar
  - Mervärden för medarbetare
- Leverantörer
  - Varor, kunskap, tjänster, ”finansiering”, risk
  - Tillgång till användare, finansiella (likvida medel), kompetens, feedback, marknadsföring
- Blåljuspersonal
  - Service, erfarenhet, samutnyttjande av resurser och teknik
- Politiker
  - Mål, skattemedel, tolka medborgarnas behov, ger mandat
  - Resultat, underlag för beslut, kunskap
- Intresseorganisationer

- Kunskap om behov, medverka i tester, nätverk, kommunikationskanal
- Möjlighet att påverka, inblick, anpassade lösningar, dialog kring tjänster
- Civilsamhälle
  - Skattemedel, medskapande
  - Trygghet, använder våra tjänster
- EU / Nordiska Ministerrådet
  - Bidrag, direktiv, nätverk, spridning av resultat
  - Kunskap, partnerskap, insyn utvecklingsprojekt

Omvärlden

Det är av stor vikt att löpande ha en omvärldsanalys och fortsätta bygga upp förvaltningens kunskaper inom området. Här följer några områden som bevakas:

Norden

Utvecklingen i de nordiska länderna går fort och det finns en hel del viktig erfarenhet att fånga upp. Dels är Norden en gemensam marknad för vissa aktörer och ett utvecklingsområde för innovatörer.

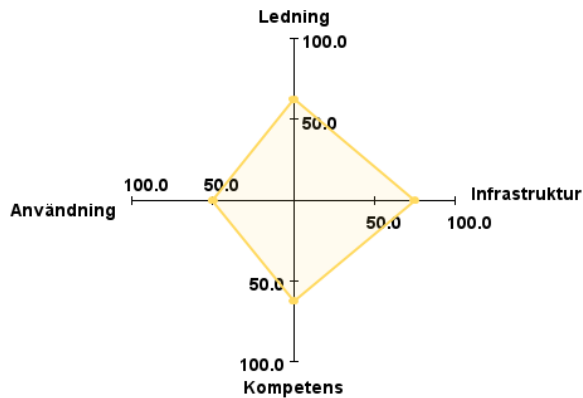
Position i kommunsverige

Här följer bedömd status för hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen enligt SKL:s verktyg LIKA, it-tempen för socialtjänsten:

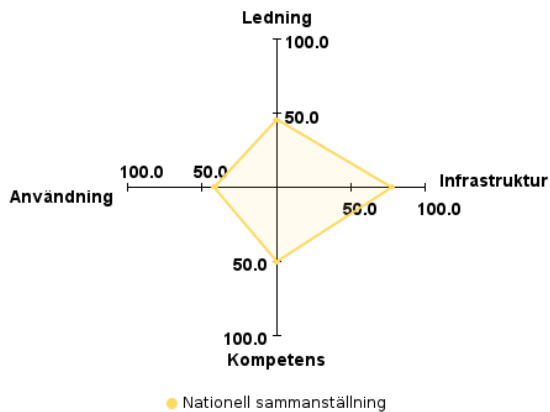
Figur 2. LIKA-modell utvecklad av SKL för att jämföra kommuners status inom digitalisering

Enkel utvärdering av hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningens status inom området digitalisering. Den visar att det finns en stor potential att utveckla den egna förmågan:

Figur 3. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen och uppskattad status inom digitalisering

Denna graf kan senare användas för att mäta utveckling och som en jämförelse med andra kommuner för att verifiera om vi ligger i framkant. Så här ser den samlade bilden över kommuner som fyllt i sin utvärdering.

Figur 4. En nationell sammanställning över status inom äldreomsorg när det gäller digitalisering

Det är möjligt att sammanställningen är lite missvisande då det sannolikt är de kommuner som är intresserade av frågorna som också gjort sin egen diagnos. Grafen är en sammanställning av 121 kommuners äldreomsorg.

Trender

Här är en kort förteckning/beskrivning av de viktigaste trenderna inom området digitalisering och teknik. Dessa trender bevakas och lösningar kan lyftas in när behov är identifierade.

- ☼ Appar i mobiler och datorer
- ☼ Hemautomation – Ljus, Larm, Sensorer, Kameror, Automatik, Klimat
- ☼ Bredbandsutbyggnad - Välfärdsbredband
- ☼ Mobila bredband – 5G
- ☼ Datorkraft/video/bearbetning av datamängder (Big data)
- ☼ Artificiell intelligens
- ☼ Virtuella verkligheter (VR)
- ☼ Drönare
- ☼ E-handel
- ☼ Robotar
- ☼ Kommunikation
- ☼ Sociala
- ☼ Hjälpredor
- ☼ Spel (e-sport)
- ☼ Sociala media för målgrupperna
- ☼ Självkörande fordon
- ☼ Operationer och annat precisionsarbete på distans,
- ☼ Digitala vårdkontakter på nätet
- ☼ Röststyrning
- ☼ Blockkedjor för förtroende
- ☼ 3D-utskrifter

Digital hotbild

Genom att löpande bevaka utvecklingen inom dessa områden samt att aktivt arbeta med informationssäkerhet i den löpande verksamheten och i utvecklingsprojekt går det att minska sårbarheten. Här följer en del exempel men dessa utesluter inte andra och kommande hot:

- ✦ Behov av skydd persondata (GDPR)
- ✦ Desinformation (källkritik)
- ✦ Informationsöverflöde (högt brus)
- ✦ Driftsäkerhet, bristande tillgänglighet
- ✦ Digitalt utanförskap
- ✦ Informationssäkerhet, åtgärder och motåtgärder
- ✦ Integritets överträdelse
- ✦ Etiska överväganden
- ✦ Överbelastningsattacker och andra angrepp
- ✦ ID-kapningar

Referenser, länkar och fördjupning

Regeringen

Vision e-hälsa 2025:

<https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/04/vision-e-halsa-2025/>

Smartare välfärd

Hur andra politiker ser på att driva digitalisering

<http://smartarevalfard.se/stodochvagledning/attledaochdrivadigitalisering.1867.html>

Samlingsplats för en smartare välfärd

<http://smartarevalfard.se/index.html>

SKL

Förutsättningar för digital utveckling i kommuner, landsting och regioner.

<https://skl.se/download/18.47968f715aeb5f9d35e804d/1490939759066/SKL%20-%20Handlingsplan%20Gemensamma%20fo%CC%88rutsa%CC%88tningar%20fo%CC%88r%20digital%20utveckling%202017-2025%20v1.1.pdf>

SKL:s sida om Smartare välfärd, en extra satsning för att inspirera och ge ökade kunskaper om digitaliseringens möjligheter för verksamhetsutveckling i offentlig sektor <http://www.smartarevalfard.se/>

SKL:s arbete med e-hälsa; <http://skl.se/halsasjukvard/ehalsa.1067.html>

Digitalisering inom socialtjänsten;

<http://skl.se/integrationsocialomsorg/socialomsorg/digitaliseringsocialtjanstern.9381.html>

E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2018 – Redovisning av en uppföljning av utvecklingen inom e-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna.

<https://www.socialstyrelsen.se/publikationer2018/2018-4-11>

Digitaliseringsrådet

<http://www.digitaliseringsradet.se/>

Välfärd och hälsa, Västerås Science park AB

Vägledning för implementering av välfärdsteknik, april 2018

http://www.valfardochhalsa.se/pages/Vagledning_For_Implementering_Av_Valfardsteknik

Kunskapsguiden

Socialstyrelsen, eHälsomyndigheten, Myndigheten för delaktighet, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Famna och Vårdföretagarna har gemensamt producerat en webbutbildning om e-hälsa och välfärdsteknologi i socialtjänsten.

Utbildningen kan hittas på <http://www.kunskapsguiden.se/>

Socialstyrelsen

Socialstyrelsens sida om välfärdsteknik

<http://www.socialstyrelsen.se/nationellehalsa/valfardsteknik>

Myndigheten för delaktighet (MFD)

Myndigheten för delaktighet har information om välfärdsteknologi på sin webbplats <http://www.mfd.se/>.

Statistiska centralbyrån (SCB)

Arbetsmarknad 2015:4 Vård och omsorgsutbildade – idag och i framtiden, Statistiska centralbyrån, 2015-12-16

http://www.scb.se/Statistik/Publikationer/UF0521_2015A01_BR_A40BR1504.pdf

Nordens välfärdscenter

Nordisk tankesmedja om välfärdsteknologi,

<https://nordicwelfare.org/projekt/nordisk-tankesmedja-om-valfardsteknologi/>

Verktyslåda för välfärdsteknik

<https://nordicwelfare.org/projekt/connect-verktyslada-om-valfardsteknologi/>

Göteborgs stad

Exempel på fokuserat arbete

<http://attraktivhemtjanst.goteborg.se/>

Stockholms stad

<http://stockholmdigit.se/>

DigIT är ett samverkansprojekt kring digital kompetensutveckling för medarbetare inom äldreomsorg och funktionshinderområdet inklusive socialpsykiatri i Stockholmsregionen.